

บทคัดย่อโครงการย่อยที่ 2

ชื่อโครงการ การพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชา

เฉพาะของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู

The Development of Program to Enhance Student Teachers' Competency in Pedagogical Content Knowledge

ได้รับทุนอุดหนุนประจำปี พ.ศ. 2555 จำนวนเงิน 653,851.00 บาท

ระยะเวลาการทำวิจัย 10 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2555

ชื่อผู้วิจัย 1) ผศ.ดร.นฤมล ยุตาคม (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.02-942-2030)

2) รศ.ดร. สิริพร ทิพย์คง (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.02-5797114)

3) ผศ.ดร.ชีพสมน รังสยาธร (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร. 02-5797143)

4) ผศ.ดร. พงศ์ประพันธ์ พงษ์โสภณ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร. 02-5797114)

5) ผศ.ดร.ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.02-5797114)

6) ดร.ภัทรวรรณ จีระพัฒน์ธนธร (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร. 089-088-5159)

7) อาจารย์ณัฐประภา เศรษฐกสิวิทย์ (โรงเรียนเศรษฐบุทรบำเพ็ญ เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ โทร. 081-8033127)

สมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องพัฒนาให้กับนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน งานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู 2) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฯ และ 3) ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู กลุ่มที่ศึกษาเป็นนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู 3 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ 19 คน การสอนวิทยาศาสตร์ 27 คน และ คหกรรมศาสตร์ศึกษา 12 คน รวม 58 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 58 คน อาจารย์นิเทศก์ 17 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาครู 6 คน วิธีการและเครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย การสังเกต การสนทนากลุ่มย่อย แบบประเมินโปรแกรมฯ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตและประเมินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองของนิสิต สมุดบันทึกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของนิสิต และแบบรายงานการนิเทศนิสิตโดยอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนิสิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมฯที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ยุทธวิธี ได้แก่ หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ กระบวนการนิเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการประชุมสัมมนาและเครือข่ายออนไลน์ โปรแกรมช่วยพัฒนาสมรรถนะด้าน

ความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ ทั้งในเรื่องความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติการสอนและการปฏิบัติการสอน แม้จะพบว่า นิสิตบางสาขาวิชายังคงต้องได้รับการพัฒนาทักษะการใช้สื่อการสอน การประเมิน และความรู้ในเนื้อหาเฉพาะเรื่อง ปัจจัยที่สนับสนุนการพัฒนานิสิตได้แก่ หลักสูตรการอบรมที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม แรงจูงใจในการพัฒนาของนิสิตเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนิสิต อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ เวลา ภาระงานของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ และความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปขยายผลในสถาบันผลิตครูอื่นทั่วประเทศและสามารถนำไปประยุกต์เพื่อพัฒนานิสิตที่อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ไปควบคุมักกับการพัฒนานิสิต

Abstract

Competency in pedagogical content knowledge is the key competency that must be acquired by student teachers so they can develop their student learning. This collaborative action research was initiated to 1) develop a professional development (PD) program to promote pedagogical content knowledge (PCK) for pre-service teachers 2) examine the effect of the program on the participants' PCK 3) investigate the factors supporting and impeding the development of the participants' PCK. The participants were 58 pre-service teachers majoring in Teaching Mathematics (N=19), Teaching Science (N=27) and Home Economics Education (N=12), 58 cooperating teachers, 17 supervisors and 6 experts on teacher professional development. The data collection was carried out in the first semester, academic year 2012 using observations, focus-group interviews, Program General Evaluation Form, Lesson Plan Evaluation Form, Classroom Observation Schedule, Student Self Evaluation Form, Field Experience Log, and Supervision Evaluation Form. The data were analyzed by content analysis and descriptive statistics.

The results indicated that the program which comprises three PD strategies namely workshop, supervision, and learning exchange through seminar and social network could develop the PCK of most participants from all majors. However, the student teachers from some majors needed to further training on selecting and utilizing instructional media, assessment, and specific content knowledge. The supporting factors might have rooted in the student-centered workshop, the recruitment and high quality of the cooperating teachers and supervisors, student teachers' motivation, learning exchange facilitated by the seminar and the social network. The factors that hindered the development of PCK included time constraint, cooperating teachers and supervisors' excessive workload, the

cooperating teachers' unfamiliarity of using technology. The implication of this study is to disseminate the program to other teacher preparation institutions nationwide and also apply it to empower cooperating teachers and supervisors in parallel with that of student teachers.

คำสำคัญ: โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ นิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Keywords: Teacher professional development program, Pedagogical content knowledge, student teachers